

meenten opgeheven) lijkt de enige oplossing te zijn het toelaten van groepen malcontenten²³. Daar de Broederschap geen vastomschreven dogmatiek kent, kunnen modernen een warm welkom in haar midden vinden. Door de overkomst van deze modernen verandert de Broederschap wel. Zij moet ten eerste haar zelfbeeld als groep van in 1619 ten onrechte verstoten hervormden die steeds streefden naar terugkeer in de Hervormde Kerk laten vallen. Ten tweede moet zij daarnaast haar ideaal van een breed kerkgenootschap, dat wil zeggen een kerkgenootschap zonder uitgesproken theologische positie, laten varen. Voordat het zover is, vindt er tijdens de Grote Vergadering van 1877 een principiële discussie plaats. De strijd gaat weer tussen de bekende personen. Aan de ene kant streven Bok, Maronier en Tiele naar een opening voor malcontenten, aan de andere kant blijven J. Tideman en C.W. van der Pot ervan overtuigd dat op deze manier oud-remonstrantse beginselen verkwanseld worden. Ook op dit moment is een meerderheid het moderne standpunt toegedaan. In een aangenomen motie wordt gesteld:

De Groote Vergadering spreke uit: dat de Broederschap zich bewust is van hare roeping om ook buiten haren eigen kring, waar het gewenscht wordt, haar beginsel tegen aanranding te handhaven en voor onderdrukking te bewaren. Daarom benoemt zij eene Commissie van vijf Kerken, met wie de Commissie tot de Zaken der Broederschap in zoodanig geval zich terstond in verbinding kan stellen ten einde de noodige maatregelen te beramen des noodig een Groote Vergadering bijeen te roepen.²⁴

Dit geschiedt in maart 1878 wanneer het verzoek van Slotemaker een bijzondere Grote Vergadering noodzakelijk maakt. Een groep van 350 hervormden wil remonstrant worden, op voorwaarde dat Slotemaker als hun predikant erkend zal worden en de Broederschap aan de

nieuwe gemeente enige financiële garanties zal verstrekken. Ter vergadering protesteert vooral Van Teutem. Zijn zorg is dat Slotemaker slechts predikant wil zijn van een op de Amsterdamse Vrije Gemeente lijkende moderne gemeente. Hij citeert een bijdrage van Slotemaker aan het blad van de Vrije Gemeente:

Erkennend dat het hoogste ideaal lag in de stichting van eene 'vrije Gemeente', maar tevens vast verzekerd dat de Remonstrantische Broederschap in den tegenwoordigen tijd geen ander ideaal voor oogen heeft en zeer zeker op weg is dit te bereiken.²⁵

Van Teutem kan niet instemmen met deze kwalificatie van de Broederschap. Op deze manier zou zij haar christelijk karakter verliezen. 'Tenslotte zou de Broederschap zich oplossen in 'eene moderne vereeniging'.' Dit standpunt wordt ter vergadering ook nog gedeeld door W. van der Hoeven, een van de leden van de Sociëteitscommissie. Hij had in een eerder schrijven aan Tiele zijn ongenoegen al geuit over dit voorstel:

Het wordt er op toegelegd van ons kerkgenootschap een vereeniging van *Modernen* te maken, en omdat en doordat zij, de Modernen de meerderheid hebben, wil men andersdenkenden uitdrijven.²⁶

Het besluit om instemmend te antwoorden op dit verzoek wordt echter met een zeer grote meerderheid aangenomen. Slechts drie tegenstemmen zijn er bij 55 stemmen voor. Dit werd mogelijk gemaakt door een inzamelingsactie die speciaal voor dit doel gehouden werd. Een kleine commissie waarvan onder meer Bok en Tiele deel uitmaakten, heeft toezeggingen ontvangen voor giften aan de Broederschap tot een bedrag van f 13.307.²⁷ Deze schenkingen zouden slechts geëffectueerd worden bij toelating van de nieuwe gemeente.

Na dit besluit volgen meer gemeenten. Tijdens